

HÜKÜMETİN GELECEĞİ

Hükümetin kalıcı mı, gidici mi olduğu sorusu son günlerde zihinlerde biçimlenmeye, hatta tartışılmaya başlandı. Yakın zamana kadar “bu hükümetin alternatifi yok” ve bu nedenle de 1981’e kadar iktidarda kalabilir düşüncesi yaygındı. Unutuldu ki, 1974’de CHP, MSP ile koalisyonu bozup hükümetten çekildikten sonra da “Bu Meclis’ten başka hükümet çıkmaz” denilmiş, erken seçim istenmiş ve kaçınılmaz sayılmıştı. Oysa bilindiği gibi, beklenmedik bir gelişme olmuş, dört parti biraraya gelip önce Milliyetçi Cepheyi, sonra iktidarını oluşturmuştu.

Şimdi hükümetin geleceği konusunda beliren şüpheler “anarşi”nin önlenemesi açısından değil, Batılıların koyduğu baskılar açısındandır. Hükümetin geleceğinin belirlenmesinde bu ikinci güç açıkça ağır basma yolundadır. Şimdiki halde, hükümeti değiştirmekten çok ona Batılıların yani emperyalizmin isteklerini kabul ettirmeyi hedef alıyor. Hükümet de ilk açıkladığı konulardan sürekli gerileyerek ödünler veriyor. Son olarak 4. plan stratejisinden de temel ödünler verildiği anlaşılıyor. Hükümet bu çizgide devam edecektir.

Ama Batılı emperyalistlerin meramı başka. Ekonomik mali konularda tüm istekler kabul edilse de esas politik isteklerinin kabulüdür. Bu, bir yandan Sovyetler Birliği ve diğer yandan sosyalist devletlerle ilişkilerin yavaşlatılıp “soğutulmasını”, öbür yandan batı ile ilişkileri sıkılaştırmak için başta ABD ile ikili anlaşma ve üsler, daha ardından da AET ile ilişkiler konularını içerecektir. Hükümet bu konularda da istenilenleri verecektir. Zaten ABD ile ikili anlaşma ve üsler konusunda “Ortak Savunma” anlaşmasında öngörülen dört yıllık kira bedellerinin yükseltilmesinden başka bir istek şimdiye kadar ileri sürülmüş değildir.

Bütün isteklerini elde ettikten sonra bile emperyalist güçler ve içteki büyük sermaye CHP hükümetine alternatif aramaktan, hazırlamaktan vazgeçmeyeceklerdir. Emperyalizm ve büyük burjuvazi hiç bir zaman tek ata oynamazlar, hele oynadıkları at sosyal demokrat veya “reformcu” damgasını taşıyorsa. “CHP ağırlıklı hükümet”in kuruluşuna bu dış ve iç güçler karşı koymadılar, belki yardımcı bile oldular. CHP de iktidara geldiğinden beri bu güçlere güvence vermek için elinden geleni yaptı ve yapıyor. Ne var ki, bir sosyal demokrat iktidarı tam benimseyemiyorlar, hep kuşkulular. Sosyal demokrat iktidarın düzeni ayakta tutabilmek, sürekliliğini korumak için kendince zorunlu gördüğü değişikliklerden -“reform”lardan- ürküntü duyuyorlar. Avrupa burjuvazisi bu konuda daha deneyli. Avrupa işçi sınıfının iki yüz yıla yaklaşan çetin mücadeleleri ve politik bilinçlenmesinden çıkardığı derslerle Avrupa ülkelerinin, özellikle kuzey bölümündekilerin burjuvazileri, sosyal demokrasinin işlevini, kendi çıkarlarına yararlılığını görmüş, onunla anlaşıp uyuşmuşlardır. İşçi sınıfı büyük çoğunluğu ile bilinçlenmemiş, kendi bağımsız partisiyle etkin politik mücadele yürütemeyen ABD’de, burjuvazi öyle değil. Çok daha dar görüşlü, toplumsal olgu ve gelişmelerden çok daha habersiz. Bizim yeni yetme hamhalat

burjuvazi de aynı durumda. Ancak açık sağın duruma hâkim olamadığı çok sıkışık durumlarda, geçici olarak, sol görünümlü sosyal demokrasiye baş vurmak, daha sağ bir yönetim olanağı belirir belirmez sosyal demokrasiye yedeğe almak ABD'nin izlediği politikadır. Açık ve belirgin örneği de Portekiz'dir. Soares ve partisi yetmişdört Nisan devriminden sonra yoktan var edilip politika sahnesine salındı, şimdi yedeğe itilip daha açıkça sağ bir yönetime gidiliyor.

ABD'nin de, bizim burjuvazinin de sosyal demokrasiye Avrupa burjuvazisi kadar bile tahammülleri yok. Her ikisinin tercihi AP. Ama AP'nin eskisi gibi tek başına iktidar olabilmesi şüpheli olduğundan CHP veya MHP ile koalisyon gerekebilir. CHP iktidarda tutunamaz da düşer veya düşürülürse, ardından bir CHP-AP koalisyonunun pek olasılığı olmaz. CHP böyle bir koalisyona girmeyi göze alamaz. ABD ve yerli büyük burjuvazi için de CHP-AP koalisyonu CHP iktidarından önce öyle bir iktidarı önlemek üzere geçerliydi. AP tek başına iktidar olamayacaksa, AP-MHP koalisyonunu yeğlerler şimdi.

Erken seçim önerilerinde, CHP iktidarınca MC'den gayri yeni bir alternatif hazırlama isteği yatıyor. AP içinde yeni bir kadro oluşturma ve Ekim'deki Genel Kurulda parti içi iktidara getirme girişimleri de bu hazırlıkların bir parçası. Yıllardır Demirel'e bir alternatif bulunamadı, şimdi hiç değilse çevresindeki kadro değiştirilmek isteniyor anlaşılır.

CHP iktidarına alternatif hazırlıkları sürececek, süredursun. Bunlar bir zaman alacak işler. Bir askeri cunta alternatifi şimdilik gündemde görünmüyor. Ama o da elde tutulan kartlardan biri. İvedi gündemde olan CHP'nin tam istenilen çizgiye getirilmesi, tüm tumturaklı iddialardan ve iddialı girişimlerden vazgeçirtilerek "haddini bilmesi" durumuna sokulmasıdır. Bu yolda mesafe alınmaktadır da. "Gölge etmesinler başka ihsan istemez", "Ecevit Batı'ya Eylül sonuna kadar mühlet verdi" havası çoktan silinmiştir. Şimdi hükümet IMF'den "mühlet" ve "esneklik" istemektedir.

Bütün bu gelişmeler CHP'yi kuşkusuz son derece yıpratıyor, kitle tabanını kemiyor. CHP emperyalizmin ve yerli büyük burjuvazinin isteklerine bu denli uyacak, kendi programı doğrultusunda hiçbir şey yapmıyacaktı da niye iktidara talip oldu, talip olmanın ötesinde iktidar olabilmek için bu denli uğraştı? Bu, üzerinde ayrıca durulması gereken bir sorun. Bu arada, CHP'nin geriletilmesi ve yıpratılması yeni bir iktidar hazırlanışı açısından elbette bunu hazırlayanların işine yarıyor. Ama tüm ilerici harekete zarar veriyor. Kendi programı çerçevesinde hareket edebilen bir CHP ile mücadele yeğlenirdi.

Konumuz olan "hükümetin geleceği" bakımından ufukta görünen, IMF ile diğer emperyalist kuruluşların ve artlarındaki devletlerin baskıları son noktaya kadar yükseltip sıkboğaz ederek istediklerini aldıktan sonra kemendi gevşetmeleri ve gerekli borç ertelemelerini yapıp gerekli "taze para"yı akıtmalarıdır. Her ne olursa olsun, emperyalizm, kendi dünya ilişkileri içindeki bir ülkenin hepten iflasını göze alamaz. Dünya sosyalist sisteminin oluşup gelişmesiyle tüm dünyaya egemen olmaktan çıkan ve sömürü alanı üçte birden fazla daralan kapitalizm bu nüfuz ve sömürü alanının daha da daralmasını kaldıracabilecek durumda değildir. Buna müsaade etmek, içinde bocaladığı bunalımı daha da derinleştirir. Ayrıca, eski borçlarını kurtarabilmek için de yeni borçlar vermek durumundadır. Ama bunların olacağını

söylemek, Türkiye ekonomisinin ve politik hayatının “esenliğe” çıkacağını söylemek değildir. Emperyalist-kapitalist ilişkiler ağı içinde kaldıkça Türkiye için “esenlik” söz konusu olamaz.

İçte “anarşi”ye gelince, hükümetin geleceği açısından bu belirleyici etmen değil. Burjuva partilerinin hangisi iktidar olsa, “anarşi” sürecek. “Anarşi”nin sürdürülmesinde CHP iktidarını başarılı göstermeme hesabı var. Bu sürdürmede MHP’nin ve yandaş örgütlerinin rolü açık. Ama aslında, “anarşi” MHP’yi de aşan üst düzeylerde planlanıp uygulamaya geçiriliyor ve hedefi de CHP iktidarını aşiyor. Esas hedef kitlelerde korku, yılgınlık, sinme, giderek umursamazlık yaratma, politik bilinçlenmelerini, sola yönelmelerini böylece önlemektir; solun varlığını ve gelişmesini terörizm yoluyla tepelemektir. Emperyalizm ve yerli ortağı büyük burjuvazi kısıtlı demokratik koşullar altında bile egemenliklerini, iktidarlarını sürdürebilmek olanağını yitirmişlerdir. Baskı, terör ellerinde tek seçenek. Onun için terör kalıcıdır, ne önlem alınırsa alınsın, ne hükümet değişikliği olursa olsun sürecektir, ta işçi sınıfı ve müttefiki emekçi sınıfların politik hareketi sınıfsal güçler dengesini değiştirecek güce erişinceye kadar. Bu güce erişilecektir, yarın değilse bile, pek çoklarının sandığından daha kısa sürede.

Yürüyüş, Sayı 178, 5 Eylül 1978